

Asia: Asia VN/25733/2021

Suomen digitaalinen kompassi, 2. luonnos

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen digitaalinen kompassi 2. luonnosta. Nyt lausunnoilla oleva luonnos on selkiytynyt ja toimenpidetaulukon sekä mittareiden jättäminen pois prosessin tässä vaiheessa nähdään kannatettavana. Mittareiden aiempi tarkastelu toimii hyvänä tietopohjana, kun ollaan asettamassa EU –tasoisia mittareita 2030-tavoitteiden saavuttamisen seurantaan.

Tekstin tiivistäminen ja kuvien lisääminen on tuonut dokumentille parempaa luettavuutta. Avaintuloksien kieleen toivotaan kuitenkin vielä kiinnitettävän huomiota niin, ettei tulkinnalle jää varaa.

Sidosryhmien roolin avaaminen on jäänyt edelleen tasolle, joka ei riitä innostamaan toimijoita puhaltamaan yhteen hiileen. Ymmärrettävää on, että dokumentti on strategisen tason linjaus, mutta samanaikaisesti on tarpeen luoda kuvaa digikompassiin kytkeytyvistä käytännön toimenpiteistä. Tehdä rajauksia ja valintoja keskeistä kehittämistoimenpiteistä. Tähän pyritään kuntien osalta valtiovarainministeriön, Kuntaliiton ja Digi- ja väestötietoviraston käynnistämällä Kuntien digitiekarttatyöllä. Digikompassissa painotetaan pienten ja keskisuurten yritysten mukaan saamisen tärkeyttä, vähintäänkin yhtä tärkeää olisi varmistaa, että pienet ja keskisuuret kunnat pysyvät mukana digitalisaatiokehityksessä.

Johtamismallin ja yhteistyötä vaativan toimeenpanon vahvempi esille tuominen nähdään hyvänä. Tämän näkökulman vahvistamisen kautta on mahdollista rakentaa toimijoiden uskoa siihen, että valtionhallinto on valmis tekemään radikaaleja muutoksia myös kansallisiin ohjausmalleihin ja luomaan aitoa kehittämis-yhteistyötä, joka ei perustu sanelupolitiikkaan. Systeeminen muutos edellyttää laajaa sitoutumista.

Dokumentissa korostuu yksilön oikeus omiin tietoihinsa, vähintäänkin yhtä tärkeää on varmistaa palveluntuottajien oikeus tietoon.

Kuntien näkökulmasta keskeisinä kansallisina kehittämiskohteina nähdään yhteentoimivuuden edistäminen niin tiedon, palveluiden, kuin rahoitus- ja ohjausmallienkin osalta. Ministeriöiden valmisteluvastuut digikompassin eri ilmansuuntien osalta jatkavat vanhoja ohjausperinteitä ja jatkossa tulisikin kiinnittää paljon nykyistä enemmän huomiota ministeriöidenväliseen yhteistyöhön.

Vähän hämmennystä herättää dokumentissa sivulla 7 esitetty ”polku” vuodesta 2022:sta vuoteen 2030, joka johdattelee vahvan kyberturvallisuuden ekosysteemin (iskunkestävä yhteiskunta) kautta aistien internet –toteutukseen/toteutumaan. Dokumentti ei kuitenkaan avaa, mitä tällä kansallisella tasolla tarkoitetaan, eikä sitä miksi se olisi kansallisesti tavoiteltavaa? Miten se palvelisi julkisen hallinnon digitalisaation kehittämistä.

Rakenteen johtamisesta todetaan ministerityöryhmän ohjaavan mm. Kyberturvallisuuden kehittämistä yli sektorirajojen. Vähän epäselväksi jää koordinoiko digitoimisto myös kyberturvallisuuden kehittämisen osalta ministeriöiden välistä yhteistyötä.

Osaaminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Kyberturvallisuus nousee esille osaamisen tasolla asiallisesti. Selvyyden vuoksi olisi hyvä myös huomioida digitaalisen turvallisuuden eri osa-alueet. Organisaatioissa ja yhteisöissä tarvittava kyvykkyys sekä rakentuu että muodostuu riskien käsittelystä ja hallinnasta, jatkuvuudenhallinnasta ja varautumisesta, tietosuojasta, tietoturvasta toiminta ja toimintaympäristö huomioiden.

Digitaalinen infrastruktuuri

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Digitaalinen turvallisuus määritellään kovaksi ja pehmeäksi infrastruktuuriksi. Puhekielessä käytetty jaottelu ei ole vielä riittävän tuttu kuntakentällä. Hyvä olisi ehkä tarkentaa, että ”puhuttaessa” komponenteista toteutetaan niitä pilvipalvelupohjaisissa ratkaisuissa sekä fyysisinä laiteratkaisuina, että ohjelmistollisina – koodilla toteutettuna – ratkaisuina. Tämä käynnissä oleva muutos tulee huomioida niin palveluita kehitettäessä pilvipalvelupohjaisesti, että digitaalisen turvallisuuden/kyberturvallisuuden käytänteiden tasolla.

Samoin keskusteltaessa digitalisaation vaikutuksista ilmasto- ja ympäristönäkökulmasta tulee organisaatioitten jatkossa olla tietoisia pilvipalvelupohjaisten ratkaisujen toteutuksesta energian käytön tulokulmasta (vihreä koodaus/vihreä-ICT).

Yritysten digitalisaatio

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

-

Digitaaliset julkiset palvelut

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Elämäntapahtumalähtöisiin palvelukokonaisuuksiin perustuva päätavoite nähdään kannatettavana ja konkreettisenä avauksena yhteiskehittämisen suuntaan. Digitalisaation kenttä on alati muuttuva, jolloin kaikkea on mahdotonta saada toteutettua samanaikaisesti. Tästä syystä nähdään tarpeelliseksi tunnistaa elämäntapahtumien ympärille muodostuvat julkisen hallinnon yhteiset kehittämisprosessit ja laittaa kehittämisresurssit niihin.

On myös hienoa, että Suomessa ei haluta keskittyä yksinomaan nykyisten palvelujen digitalisointiin, vaan etsitään uudenlaisia yhteiskehittämisen tapoja tuottaa hyvinvointia/edistää digitalisaatiota. Innovaatioita ja tehokkuutta ei löydy, jos ei tarkastella palvelujen katvekohtia. On kuitenkin keskeistä, että tämän tavoitteen osalta ei keskitytä määrään vaan laatuun. Kuntien rooli keskeisenä julkisen hallinnon palvelutuottajana on huomioitava ko. palvelukokonaisuuksia tunnistettaessa, sekä varmistettava erilaisissa kehitysvaiheissa olevien kuntien mahdollisuus olla mukana kehittämässä näitä. Resursseja tullaan tarvitsemaan erityisesti yhteentoimivuuden eri tasojen edistämiseen.

On hyvä, että dokumentissa tunnistetaan hyvinvointialueiden ja kuntien rooli digitaalisen turvallisuuden kehittämisessä osana (kansallista) kokonaisturvallisuutta. Vuoden 2023 loppuun asetettu tavoite kypsyystaso 3. saavuttamisesta digitaalisen turvallisuuden alueella on määritelty Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden toimeenpanosuunnitelman v.2020-2023 (Haukka) tavoiteasettelussa.

Pauni Markus
Suomen Kuntaliitto ry

Hänninen Heli
Suomen Kuntaliitto ry - Strategiayksikkö, Digitalisaatio ja tietoyhteiskunta